

TLAČOVÁ SPRÁVA NÁRODNÉHO DIVADLA KOŠICE

Klasiци už dávno pomenovali strasti Slovákov

S režisérkou Adrianou Totikovou pred premiérou Dobrodružstva pri obžinkoch

Pre režisérku Adrianu Totiková je pripravovaná premiéra novej inscenácie klasickej slovenskej veselohry Jána Palárika DOBRODRUŽSTVO PRI OBŽINKOCH treťou spoluprácou s činohrným súborom Národného divadla Košice. Pred blížiacimi sa premiérami, ktoré budú v piatok 15. a v sobotu 16. novembra sa s ňou zhováral dramaturg a autor úpravy hry Peter Himič.

Aký je tvoj vzťah ku slovenskej klasickej dramatickej literatúre?

Na našich klasikoch, ktorých máme oficiálne málo, ma baví, že už dávno pomenovali strasti, problémy či charakteristiky nás Slovákov. To, čo nás trápilo pred sto a viac rokmi nás často trápí dodnes. Či už je to nedostatok vnútornej hrdosti a vyrovnanosti, krátka historická pamäť, či alkoholizmus, závišť, chýbajúca vytrvalosť, slabá družnosť za hranicami vlasti – to všetko už vo svojich dielach autorky a autori, ktorých dnes označujeme ako klasikov, obsiahli. Každý/každá z nich realizovali svoje dielo síce v inom štýle reprezentujúcom dobu či literárny kánon, no spája ich spoločné – dobrý pozorovateľský talent. S našimi klasikmi (aj tými menej sprofanovanými) mám aj do budúcnosti veľké plány. Martin Kukučín, Božena Slančíková-Timrava, Janko Jesenský, Július Barč-Ivan, Jozef Ignác Bajza, Gustáv Kazimír Zechenter- Laskomerský a iní lákajú ma k inscenovaniu. A tešia ma aj naši romantici – Štúrovci. Taký Samo Bohdan Hroboň je pre mňa zvukomalebný poklad. Už len prečítať ho nahlas je zážitok – hudba v slove. Na druhej strane by sme nemali byť nostalgicky naivní. Verím, že aj autorky a autorov, ktorých označujeme ako klasických, treba čítať a inscenovať myslou človeka 21. storočia. Na škole som dramaturgovala Tajovského (*Statky-zmätky*) a režírovala Barča-Ivana (*3000 ľudí*), vždy som sa však zamýšľala, čo text, jeho línie a témy prinášajú súčasnému publiku, čo akcentovať, a čo naopak nezdôrazňovať. To ľudské je tu s nami neustále, to dobré aj to zlé, ale menia sa akcenty v spoločnosti a vyhranenosť tém.

Ako vnímaš Palárika v porovnaní s inými našimi dramatikmi, napríklad s Tajovským alebo Chalupkom?

Palárik mi je ako tvorca, ale aj ako človek nesmierne sympatický. Súzním s ním v potrebe modernizovať a demokratizovať. Aj v tom, že v kontexte svojho povolania a cirkvi bol rebelom. Miernym, ale predsa len bol. Za svoju rebéliu však aj trpel a zaplatil domácim väzením. Vďačíme mu tiež za to, že drámu v našich končinách popularitou svojich diel výrazne priblížil divákovi. Na druhej strane, aj keď sa inscenovanie jeho hier považuje za stávkku na istotu, že to bude „také milé“, určite by sme sa na to ako inscenátori nielenže nemali spoliehať, ale naopak, viesť s Beskydovom (ako sa Palárik pod pseudonymom sám uvádzal) serióznym dialógom. Dialóg v zmysle, čo z hry vyťažíme a kde už narážame na limit nezvládnutých situácií, dialógov alebo rôznych nelogickostí. Nebol to situačný majster, akým

je pre mňa Tajovský, ani nemal ostré karikatúrne pero ako Chalupka. Jeho romantizujúci pohľad na svet a ľudí nám však môže dať to, čo prísni kritici nie, a to nádej. Som životným postojom veľká optimistka, plná energie a nadšenia a vlastne aj naivity, že sa všetko okolo dá robiť (aj žiť) akosi krajšie a lepšie. V tom, myslím si, že by sme si s Jánom Palárikom ľudsky porozumeli. A aj keď ostatné roky už aj mňa premkne občas skepsa, chcem si to naivné radostné dieťa v sebe uchovať. Tak nejako to, podľa mňa, cítil aj autor našej hry. A to je vlastne to naše: „Tak robme, aby dobre bolo“.

Palárik v podstate ako prvý priniesol do našej komédie dvojitú intrigu. Je tu však aj otázka postavenia žien a mužov v romantickej veselohernej zámene.

V našej inscenácii nie sú ženy naivné slečinky, ktoré čakajú len na romantickú zápletku. Sú to moderné vzdelané ženy, ktoré dávajú mylné signály, že mužov nepotrebujú. Určite ich nepotrebujú v konvenčnom a stereotypizujúcom ponímaní, v zmysle aby sa o nich muži postarali. Len to nie! Ženy zvládnu všetko. Vzdelat' sa, sledovať inovácie, rešpektovať tradície, ale aj žiť moderne a samostatne. To sa však nevyklučuje s tým, že túžia po láske, rešpektujúcej a partnerskej. Na druhej strane ukážeme mužov, ktorí na prvý pohľad predvádzajú radšej svoje „fajerskejšie ja“, ale keď ich zlomí láska, pustia nás aj k svojmu krehkejšiemu a zraniteľnejšiemu ja. A potom je tu generačná výmena, to, čo staršia generácia asi nikdy nepočuje rada, lebo ešte nepovedala svoje posledné slovo a má životné skúsenosti. S dychom však už mladým nestačí. Je to otázka vzájomného zmierenia, prijatia, akceptácie

Ako sa ti spolupracuje s košickým súborom?

Spolupráca so súborom činohry Národného divadla Košice mi prináša nesmiernu radosť. Stretli sme sa pri dramaturgii inscenácie *Moje baby* a réžii Moliérovej *Školy žien*. V čase lockdownu som so všetkými súbormi spolupracovala na televíznych záznamoch inscenácií. Je to divadlo, kam som chodievala ako mladá diváčka, študentka. Mám teda ku košickému divadlu celkom blízko. Teším sa, že ako východniarka pochádzajúca z Humenného tu nemusím tlmiť svoj temperament. Príval mojej energie sa prenáša na javisko do mojich kolegov hercov a pevne verím, že to všetko sa pretaví do silného diváckeho zážitku. Na skúškach bola dobrá, priateľská atmosféra a disciplína na vysokej úrovni. To je pre mňa ako režisérku zásadné. Cítila som radosť z tvorby a zároveň sústredený tvorivý proces. Stanovili sme si totiž s kolegami z tvorivého tímu, hercami aj spolupracovníkmi z divadla, neľahký cieľ. Našou inscenáciou chceme osloviť hneď niekoľko generácií a diváckych skupín.